

16 לעיל לה: ולקמן מה, 17 עירובין ד. נוסח ה. 18 חולין ע. נעטע פ"ג מ"ט, 19 מ"כ פ' מלוטע פ"ד פ"ה, 20 אהלום פ"ב מ"ג, 21 כלים רפ"ו שבת ק"ב: עירובין ד: [גד, 1], 22 עירובין פ"ג: [8], 23 עין מהרש"א ומתש"ל, 24 נגלה דהך כדפרישית הוא סיוע דביר הוסי' ומתחיל דביר חדש מן בלאן ברכותיהן שזיין על הגמ' דלעיל ופי' כמו תפוחים וכו' ומינה לעיל הוא כמו שזיינו הדינה פעמים שנתהפכו דבורי מוס' להורות מקום שזה שייך לעיל והמעמיקים שנו והדיסקו הכל לדבור אחד וכן הגיה האלון מהר"א מוה"ל, 1 ו' וי"ע מוס' עירובין ד. ומוס' סוכה וכו'.

הגהות הב"ח

16 נב' ממין שבעה וכו' לית לה: 17 שם אכילת פרס טיה: 18 תוס' וכו' וארכילה נלפמן: 19 תוס' ד"ה אכל וכו' דאפילו רבי יהודה: 20 ד"ה אכל וכו' היה היוצא יומ: 21

גליון הש"ס

נב' כל המוקדם בפסוק ע"י טורי אכן תגינה דף י"ב ע"ב ד"ה ואת האלון:

מוסף רש"י

כל הפסוק בורו לשיעורין נאמר. הפסוק מדבר בשבתה על ארץ ישראל שאחילי בנייה מורה לרשין לעשר כפירותיה אסורין שנתורה (סוכה ה). ומבטותיו בידיו. קמחא שאל מרבך מלגוס (עירובין ג) וזמית דכלו בע תפוחין (עירובין ד). 17 א: דומיא דסגולו (סוכה טו). היה לבוש כלי. וכן כולט דרך לישאמן קרייין גנדין ונעילין אללא (עירובין טו). והן טהורין עד שישאה. דכתיב והאכלו צבית יכנס וגו' ורשעין מתו"כ אין לו אלא חובל וסוכה, אובל בלא סוכה, שוכב בלא אובל, לא אובל ולא שוכב מתן, מ"ל יכנס גנדין ריבה, חמי פעמים תביי כנסם גנדין, ואם סופתי לרבות הל מה מ"ל והאובל, לתן שיעור לעובד כדי אכילה, שאין עשון כינוס גנדים עד שיחפה כדי אכילה, וגופו טעם מיד הכני כליה ובהל אן לו אכל ויכנסו בליטס לן מוזן פורס. 18 דרעט בליטס לן מוזן סעודה צנועה, פרס לזון פרוסה ששיעוריהו תתלי כתיב האמור בעירובין דעתיך מילי 19 סעודות ומן התם חלה לית המנוגע (טו). 20 פת חתיך, שיהיה מועתם מלל שיעור (סוכה טו). מירסב. דהיינו דרך אכילה, מי שהיא מוסב הוא עסוק באכילה אוטו ערוך מדברים אחרים (טו). ואיכילן בלפתן, שאלמלל מהל (עירובין טו). עצם כשעורה. מן התם (סוכה טו). ואינו מטמא אהלי. 21 שום עוף בלא צמר ער שיהא שם עורה שלמה או גולגולת או רוב צינור, 22 שוקים ויך אחת, או רוב מניע, קביה אכריס (עירובין טו). גפן. מה שיערו גו, כדי רביעית יין לבדור, בשאר אסורי מיר, דליכא למיד' נסתת מיר (ג): 23 דתלגוס ולולבין ועליו מלגורפין לשיעור רביעית יין, שום תוס' לכות מלל אין עד שאל ממנו רביעית יין, ואין דומה המשער ציטס מלל מוס' למשער ציין, משום דין עב הוא ואינו ממנה נללל אללא נברך ונגעט עד שבת הכוס יומר מן המים (סוכה טו). אהנה. מה שיערו זה, בגרוגרת להוצאת שבת. שיערו בכל האוכלים (טו). כל כלי בעלי בתים שיעורו. נקבוקין, כרמורנים, דעד שנוקב כמולא רמון שם כלי עליו ומקבל טומאה לפי שבעל הבית חס על כלי ונכסיה מולא זיהים הוא משתמש בו רמזים, אלל כלי אומן שעומד למכר טעור נקבך כל שהוא (סוכה 1) דמסתמא נסתות מן היו טעור לפי שאינו חס על כלי אס נסבר במעט, דכוחה אמריין שלם על שלם לעלעיס חי ולעלעיסים לא עיי' שבת טו). 24 עמה ומה טעור, ודכותה נני אמריין בפרק המלגוע בשבת אין חייב אללא המלגוע. דהוא תמיד ליה אלל אחר אינו מתשעיר (כה"ט).

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

שלמא למ"ד. נוצלות דלמאי תמרי דזיקא ונוצלות דמנמי אוקימנא בצושלי כמרא היינו דהכא קרי להו נוצלות תמרה וצמנמי' מן (לעיל ד' מ:). נוצלות סתמא: **בשכרוסיהן שוים.** כגון זיתים ותפוחים דמרווייהו צ"פ העץ וזא לפטור את שמיהן בצרכה אחת: **חביב עדיף.** אחיה שירלה דמתניתין את החביב עליו

משמע: אלל בשאין ברכותיהן שוים ד"ה. אין צרכה אחת פוטרתן וסוד און כלן מחלוקת. ופע"ג דתמן (לעיל דף ג). צירך על פירות האילן צ"פ האדמה ילא הי"מ צחד מינה וטעה וצירך עליה צ"פ האדמה אלל לזון וזית וצירך על הזנון לא נפטור זית: **פשיטא** לא גרסינן עד מיתבי. חדא שאין זו שיטת הגמ' מעיקרא קשיא ליה פשיטא דלא אינטריך למימרא והדר קשיא היכי מלי למימרא ועוד דלא קשיא היא חי לאו דלשמעינן עולא הי"א לזון פוטרת את הזית דהתמן צירך על פירות האילן צ"פ האדמה ילא: **שפיה לזון עיקר.** שבצילו התחיל האכילה ולא אכל זית אללא להפיג. חורפו של לזון דהוא ליה זית טפל ומנן (לקמן דף מה). כל שהוא עיקר ועמו טפלה מצד כל העיקר ופוטרת את הטפלה: **מברך על זה כו'.** וכאן לא נחלקו: **ושני מינים בעלמא.** כגון זית ותפוח שכרוסיהן שוות והאחד ממין שבעה צוה נחלקו: **חד אמר מחלוקת בשכרוסיהן שוים.** וכדלמאנן: **ה"ג וחד אמר אף בשאין ברכותיהן שוים נמי מחלוקת.** ומפרש לה ואילל: **במאי פליגי.** הא דלוי לא נפטרי צדלח צרכה: **אמר ר' ירמיה בלקדים פליגי.** ולא גרסי' אלל בשכרוסיהן שוות מברך על אחד מהן שירלה דהשתא בשאיין שוות מנקפיד ר' יהודה על הקדמתן ואמר מין שבעה עדיף כשאל לפטור זו צו לא כ"ש: **דאמר ר' יחא כו'. אלמא קפדין אהקדמה.** ור' יהודה אית ליה דר' יחא הלכך כל שכן היכא דחד לאו ממין שבעה דמין יחא במקום חביב דחביב עדיף: **ופליגא דרבי חנן.** הא דר' יחא דאמר המוקדם קודם לצרכה אלמא קרא לשבח א"י צא שיש צה פירות החשובים הללו ומנאלן כסדר משבותם ופליג אדר' מן דלמרא לא צא הכתוב להודיע שצח חשיבות הפירות צעטם שלהם אללא שצחה של א"י שיש צה פירות ששיעורי מורה נלתיין צהן וכיון דהכי הוא לא הקפיד הכתוב על סדרן שהרי צו כולן שוין: **בנים המנוגע.** תביי והבא אל הבית יתמח עד הערב (ויקרא ד) ולא תביי ככוס גנדים והאובל צבית ככוס גנדים עד שיחפה כדי אכילה, וגופו טעם מיד הכני כליה ובהל אן לו אכל ויכנסו בליטס לן מוזן פורס. 18 דרעט בליטס לן מוזן סעודה צנועה, פרס לזון פרוסה ששיעוריהו תתלי כתיב האמור בעירובין דעתיך מילי 19 סעודות ומן התם חלה לית המנוגע (טו). 20 פת חתיך, שיהיה מועתם מלל שיעור (סוכה טו). מירסב. דהיינו דרך אכילה, מי שהיא מוסב הוא עסוק באכילה אוטו ערוך מדברים אחרים (טו). ואיכילן בלפתן, שאלמלל מהל (עירובין טו). עצם כשעורה. מן התם (סוכה טו). ואינו מטמא אהלי. 21 שום עוף בלא צמר ער שיהא שם עורה שלמה או גולגולת או רוב צינור, 22 שוקים ויך אחת, או רוב מניע, קביה אכריס (עירובין טו). גפן. מה שיערו גו, כדי רביעית יין לבדור, בשאר אסורי מיר, דליכא למיד' נסתת מיר (ג): 23 דתלגוס ולולבין ועליו מלגורפין לשיעור רביעית יין, שום תוס' לכות מלל אין עד שאל ממנו רביעית יין, ואין דומה המשער ציטס מלל מוס' למשער ציין, משום דין עב הוא ואינו ממנה נללל אללא נברך ונגעט עד שבת הכוס יומר מן המים (סוכה טו). אהנה. מה שיערו זה, בגרוגרת להוצאת שבת. שיערו בכל האוכלים (טו). כל כלי בעלי בתים שיעורו. נקבוקין, כרמורנים, דעד שנוקב כמולא רמון שם כלי עליו ומקבל טומאה לפי שבעל הבית חס על כלי ונכסיה מולא זיהים הוא משתמש בו רמזים, אלל כלי אומן שעומד למכר טעור נקבך כל שהוא (סוכה 1) דמסתמא נסתות מן היו טעור לפי שאינו חס על כלי אס נסבר במעט, דכוחה אמריין שלם על שלם לעלעיס חי ולעלעיסים לא עיי' שבת טו). 24 עמה ומה טעור, ודכותה נני אמריין בפרק המלגוע בשבת אין חייב אללא המלגוע. דהוא תמיד ליה אלל אחר אינו מתשעיר (כה"ט).

מא.

אבל בשאין ברכותיהן שוות. פירש"י כגון לזון זית וסוד אין כלן מחלוקת כיון שאין האחד פוטרת את חבירו אפי' (א) ר' יהודה מודה דאין עדיפות בשבעת המינים אללא מצדך על אחיה שירלה תחלה^א החביב לו ואחר כך צירך על השני וכן יש לפרש דרבי יהודה מודה לחכמים הואיל ולא פי' הגמ' מוטב שנאמר שיחיד מודה לרבים ולא רבים מודים ליחיד והקשה רש"י ולצריך על הזנון ולפטור את הזית דהא מן לעיל צירך על פירות האילן צ"פ האדמה ילא ומירך דשאני התם שאין שם אללא חד מינה וטעה וצירך צ"פ האדמה אלל כשצירך צ"פ האדמה על הזנון לא פטור את חזרו שהוא צ"פ העץ אפי' צדיעבד וא"ל הא אמרי' לעיל (דף ג) גבי עוצל דבר קפרא צרכת צורא פרי האדמה חשיבא טפי משהכל לפי שמצורתה טפי א"כ גס צ"פ העץ חשיבא טפי מצרכת צ"פ האדמה וי"ל דלא חשיב צ"פ העץ כל כך מצ"פ האדמה כמו שחשוב צ"פ האדמה משהכל ומ"ש בהלכות גדולות דצ"פ העץ תקדים לצ"פ האדמה דמצורתה טפי היינו לפי המסקנה דלקמן דפליגי בשאין ברכותיהן שוות וק"ל כר' יהודה אלל להאי לישנא דלמרי' דלא פליגי בשאין ברכותיהן שוות לא ממוקס פסקו להלכות גדולות דפירשנו לעיל: **מירביבי** היו לפנינו צנון וזית מברך על הצנון וכו'. ופריך אלמא דמצדך צ"פ האדמה אפילו לפטור צ"פ העץ אפילו לגבי זית שהוא משבעת המינים וכ"ש קליות שהן כמו כן משבעת המינים דמצדך עליהן צ"פ האדמה לפטור את (ט) התפוחים לכן צריך להנהיג הכי כדפרישית (ט) לעיל שאין ברכותיהן שוות כמו תפוחים וקליות: **א"ל** ירמיה להקדים דא"ד יוסף וכו'. פירש"י והר"י לפי גרסא זו אמר' הא דלמרא רב יוסף כל המוקדם כר' יהודה דוקא אלל ר' שמעיה גריס אמר רב יוסף וכו' ואמיר' אליבא דרצנן ומיירי שאין מצביין זה מזה דהא זילינן צמר מוקדם דלי צחציצין פשיטא דחביב קודם דהא אפי' צאר מיינין לגבי שבעת המינים אמרי רבנן דמצדך על אחיה שירלה ומילתא דרב יוסף מילתא צאפי נפשה ולא נהירא דצממון משמע דגרס דלמרא רב יוסף ואמיר' כר' יהודה דוקא דקאמר רב חסדא ורב המנוגע הוו יתבי צסעודתא וכו' א"ל לא סבר לה מר להא דרב יוסף דלמרא כלל

כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולכין צקל חוץ מן הכלי אלל כי משערין ציין צריך שיעורא טפי שהיין הוא עב ומחזיק גודש קלת קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה (ה) יוצא יותר מרביעית: **ב"ר** בע"י בתים. גבי כלי עץ מתניא: אייתו רביעית יין ורביעית מים שוין לפי שהיין עב והמים קלושין ויש צדיעית יין יותר ממה שיש ברכותיהן מים דלמריין (במנחות קד). [בשבת דף עו.] גבי רביעית דס שיכול לקרוש ולעמוד על כית משום דקמין אלל מירי דקליש לא הוה רביעית ידידיה כית: **להולא שבת.** דתמן המוליא אולכין כגרוגרת (שבת עו.) והיא משערה יבשה: **שיעורין**

כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולכין צקל חוץ מן הכלי אלל כי משערין ציין צריך שיעורא טפי שהיין הוא עב ומחזיק גודש קלת קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה (ה) יוצא יותר מרביעית: **ב"ר** בע"י בתים. גבי כלי עץ מתניא: אייתו רביעית יין ורביעית מים שוין לפי שהיין עב והמים קלושין ויש צדיעית יין יותר ממה שיש ברכותיהן מים דלמריין (במנחות קד). [בשבת דף עו.] גבי רביעית דס שיכול לקרוש ולעמוד על כית משום דקמין אלל מירי דקליש לא הוה רביעית ידידיה כית: **להולא שבת.** דתמן המוליא אולכין כגרוגרת (שבת עו.) והיא משערה יבשה: **שיעורין**

כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולכין צקל חוץ מן הכלי אלל כי משערין ציין צריך שיעורא טפי שהיין הוא עב ומחזיק גודש קלת קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה (ה) יוצא יותר מרביעית: **ב"ר** בע"י בתים. גבי כלי עץ מתניא: אייתו רביעית יין ורביעית מים שוין לפי שהיין עב והמים קלושין ויש צדיעית יין יותר ממה שיש ברכותיהן מים דלמריין (במנחות קד). [בשבת דף עו.] גבי רביעית דס שיכול לקרוש ולעמוד על כית משום דקמין אלל מירי דקליש לא הוה רביעית ידידיה כית: **להולא שבת.** דתמן המוליא אולכין כגרוגרת (שבת עו.) והיא משערה יבשה: **שיעורין**

כדי רביעית מים לא מחייב דקלישי והולכין צקל חוץ מן הכלי אלל כי משערין ציין צריך שיעורא טפי שהיין הוא עב ומחזיק גודש קלת קודם שיפול מן הכוס רביעית יין ואם היה מים היה (ה) יוצא יותר מרביעית: **ב"ר** בע"י בתים. גבי כלי עץ מתניא: אייתו רביעית יין ורביעית מים שוין לפי שהיין עב והמים קלושין ויש צדיעית יין יותר ממה שיש ברכותיהן מים דלמריין (במנחות קד). [בשבת דף עו.] גבי רביעית דס שיכול לקרוש ולעמוד על כית משום דקמין אלל מירי דקליש לא הוה רביעית ידידיה כית: **להולא שבת.** דתמן המוליא אולכין כגרוגרת (שבת עו.) והיא משערה יבשה: **שיעורין**

עין משפט נר מצוה

צא א ב מיי פ"ח מהל' ברכות הל' יג סמג עשין כ טושי"ע אר"ח סי' ר"ח סעיף א: צו ג מיי וסמג טו טושי"ע טס סעיף ד: צו ד מיי פט"ו מהלכות עומאת ארעת הל' 1: צוה מיי טס הלכה 1: צוה 1 מיי פ"ג מהל' 1 ופ"ח הל' טו: ק ז מיי פ"ה מהלכות מירות הלכה 3 סמג לאון דג: ק ח מיי פ"ח מהל' שנת הלכה א: קב ט מיי פ"ו מהל' לים הלכה 3:

תורה אור השלם

1. ארץ חשדה ופשיעה ונפון ותואנה ורמון ארץ וזת שפון דקברים ח ח

מוסף תוספות

א. בתוס' ר"ש הוסיף, ואי על הזית מברך תחילה למה הוצרך לפרש שאין הצנון פוטרו את הזית והלא לעולם יברך על הצנון לבסוף. ב. בתוס' ר"ש הביא את זה בשם ה' שמעיה בשם ר' האי. ג. בתוס' ר"ש הוסיף, ומאי קושיא לימא ליה תמרי עדיפא ליה, ע"כ י"ל דהתא דלקמן אתא כר' יהודה וכולהו אמוראי דלקמן כר"י ס"ל.

רבינו חננאל

אמר עולא מחלוקת כשברכותיהן שוות דר' יהודה סבר מין שבעה עדיף ורבנן סברי מין חביב עדיף. כשברכותיהן שוות אין אחד מהם עיקר, ובין אם בירך על שאר פירות בין אמ בירך על שבעת המינים יצא, דקיימא לן כחכמים דיהירי ורבים הלכה כרבים. אבל כשאין ברכותיהן שוות וכו' כגון פירות האילן וירק, דביי הכל מברך על זה וחוזר ומברך על זה, ועל איזה שירצה מקדים ומברך, ואפי' היה הפרי ממין שבעה. הלא כמאי עסקינן משבעת המינים עיקר, אבל אם אין הצנון עיקר וליא חביב, מברך על הזית ואח"כ על הצנון, דאפשרי בברכות עדיף, וליא אמרינן מברך על הצנון ונפטור זית דמירך בורא פרי האדמה על פירות האילן יצא, דאין להפיק דברא כל כי האי גונא. [דאמר ר' יוחנן כל הפסוק כולו לשיעורין נאמר חטה דתמן הנכנס לבית המנוגע וכליו עב וכו', פירושהו במסכת סוכה.]